

Dragana Kuručev

PORTRETI ŠANDORA COFMANA I MARGIT COFMAN

Poklon Gradskom muzeju

Gradski muzej Vršac je obogatio zbirku likovne umetnosti slikama visoke umetničko–dokumentarne vrednosti – portretima Aleksandra Šandora Cofmana, nekadašnjeg vlasnika pivare u Vršcu i njegove supruge, Margit Cofman. Dr Žužana Cofman, potomak ove čuvene porodice, poreklom iz Vršca, želela je da pokloni ustanovi kulture portrete svojih predaka, koji će se po njenim rečima "sada naći na pravom mestu".

Još je jedna činjenica doprinela značaju čina, da se vredan poklon našao baš u našem Muzeju. Slike su rad ruskog emigranta i nekadašnjeg žitelja Vršca – umetnika Nikolaja Kuznjecova.

Oba portreta datiraju iz 1925–te godine i latinično su potpisana. Izvedeni su u tehnici ulja na platnu, a dimenzije slika kreću se u odnosu 85x120 cm. Opremljeni su masivnim ukrasnim ramovima.

Zahvaljujući ažurnosti sekretara rimokatoličke crkve Svetog Gerharda u Vršcu, Bene Jožefa, brzo se došlo do podataka o ovim našim nekadašnjim sugrađanima. Iz pedantno vođene i sačuvane dokumentacije, iz matične knjige krštenih, saznajemo da je Šandor Cofman rođen u Vršcu 9. decembra 1864. godine, kao dete Johana Cofmana i Franciške rođene Fogel. Kršten je već posle dva dana, pod imenom Karolus. Umire 13. jula 1932. u 67–oj godini života. U knjizi umrlih od interesantnijih podataka u rubrikama navedeni su status pokojnika: zanimanje – fabrikant i ožalošćena udovica Margit rođena Horšanji.

Porodica Cofman se doselila u ove krajeve iz oblasti današnje Nemačke, u vreme vladavine, Marije Terezije, ili nešto kasni–

Nikolaj Kuznjecov, Margit Cofman, 1925, ule na platnu

je. Cofmanovi su bili Nemci, ali su se kasnije postepeno mađarizovali. Pripadnici ove porodice su se već po dolasku u Vršac bavili pivarstvom. Johan Cofman je jadan od pokretača osnivanja pivarske delatnosti.

Postojanje fabrike piva, kao privrednog subjekta i ime Šandora Cofmana navode se i u Privrednom adresaru grada i sreza vršačkog od Lazara Ćosića, sekretara Trgovačko zanatlijskog udruženja u Vršcu, objavljenog 1927. godine.

Posedovali su vinski podrum, velike površine vinograda, fabriku bačvi... Cofmanovi se bave i veleprodajom vina.

Feliks Mileker (Srećko Mileker) u Povesnici slobodne kraljeve varoši Vršca, takođe, u nekoliko navrata pominje članove ove ugleden porodice. U knjizi Istorija vršačkog vinogradarstva, Mileker pominje kao zaslužne za obnovu vinogradarstva posle pustošenja filoksera, ali i pripadnike kruga najznačajnijih vinarskih trgovaca, Johana i Šandora Cofmana. Eugen Klir Cofmanove ističe i kao proizvođače kvalitetnih vina, dobijenih od plemenitih sorti loze.

Prema rečima dr Žužane Cofman, Margit Cofman, rođena Horšanji, se sa majkom i sestrom doselila u Vršac iz srednje Mađarske. Rođena je u mestu Šarošpotok 1883. godine. Završila je učiteljsku školu u Temišvaru. Jednu školsku godinu radi u selu Modoš. Rano se udaje za Šandora Cofmana. Umire 1957. godine, 30. jula u 74-oj godini života. Sahranjena je u Vršcu.

Poklonjene slike su, kao što je napomenuto, rad ruskog emigranta Nikolaja Kuznjecova, koji je u Vršcu živeo siromašno. Želeći da mu pomogne, 1925. godine, Šandor Cofman poručuje ova dva portreta.

Nikolaj Kuznjecov je rođen u Hersonskoj guberniji 1852. godine. Umetničku akademiju završava u Petrogradu, u klasi sa čuvenim ruskim slikarom Rijepinom. Posle Oktobarske revolucije iz Odese dolazi u Kraljevinu SHS, gde živi u Vršcu, Beloj Crkvi i Sarajevu. U ovom gradu i umire 1929. godine. Slikarstvom se aktivno bavi, a zapažen uspeh postiže slikanjem portreta. Slikao je figuralne kompozicije, nešto ređe mrtvu prirodu ili pejzaže. Koristio je uglavnom uljane boje i pastel. Učestvuje na izložbama ruskih umetnika u Beogradu i na izložbi u Vršcu, 1923. godine, zajedno sa drugim ruskim umetnicima. Njegove slike se nalaze u Narodnom muzeju u Beogradu i Gradskom muzeju Vršac, a pre svega u muzejima Rusije i bivšeg SSSR-a.

U potrazi za literaturom i podacima o Nikolaju Kuznjecovu dragocenu pomoć su nam pružili saradnici Gradskog muzeja Vršac: Anđelka Milosavljev i Dragoljub Tašlić (Gradska biblioteka Vršac), Nesiba Palibrk – Sukić (Gradska biblioteka Pančevo), Aleksandar Rogatkin, iz Vršca, Jelena Mežinski Milovanović (SANU, Beograd) i Aleksej Arsenjev, iz Novog Sada. Koristimo ovu priliku da im se srdačno zahvalimo.

Mnogi članovi poznate familije Cofman proveli su život i radni vek u Americi, Mađarskoj, Nemačkoj i Engleskoj, ne prekidajući veze sa rodnim krajem. Darodavac, dr Žužana Cofman, je paleoantropolog u penziji, što je ne sprečava da i dalje aktivno radi. Živi u Budimpešti, ali često boravi u Novom Sadu.

Sva prava reprodukovanja portreta i njihovu upotrebu u komercijalne, marketinške, ili bilo koje svrhe, sada isključivo ima Gradski muzej Vršac, kao novi vlasnik ovih vrednih slika.